

УДК 004.738.5(075.8)+330.46
ББК
Ц 49

*Гриф надано Методичною радою НТУУ “КПІ”
(Протокол №8 від 15.04. 2010 р.)*

Рецензенти:

Чубукова О.Ю., завідувач кафедри “Економічної кібернетики”, Національного
Державного університету технології та дизайну, д.е.н., професор.

Стасюк О.І., завідувач кафедри “Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології
транспорту”, Київський університет економіки і технології транспорту. д.т.н.,
професор.

**Відповідальний
редактор**

Капустян В.О., проф.д.ф-м.наук

Цеслів О.В.

WEB програмування для студентів економічних спеціальностей: Навч. посіб. –К.,2011–
296 с.

Представлений спектр технологій створення Web-документів, включаючи форматування тексту, створення списків, таблиць, графічних об'єктів, використання засобів інтерактивного спілкування з користувачем, баз даних. Розглядаються об'єктно-орієнтовані технології та програмування на мові PHP. Перевагою даного навчального посібника є його орієнтація на розв'язок реальних бізнес-задач, що реалізовано в прикладах, які часто зустрічаються в реальних розробках. Навчальний посібник призначено для студентів спеціальності “Економічна кібернетика”.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1	
МОВА HTML.....	13
1.1.Тегова модель файлу.....	15
1.1.1. Форматування тексту для web-сторінок	16
1.2. Створення таблиць.....	20
1.3. Графічні об'єкти і гіперпосилання.....	23
1.3.1. Вставляння звуку і відеозображення.....	23
1.4. Фрейми.....	24
1.4.1. Файлова структура сайту з фреймами.....	24
1.5.Форми.....	27
1.6.Таблиці стилів.....	40
1.6.1. Поняття про каскадні таблиці стилів.....	41
1.6.2. Підтримка таблиць стилів.....	41
1.6.3. Визначення вбудованого стилю (атрибут style).....	42
1.6.4. Формування таблиць стилів. CSS-правила.....	43
1.6.5. Внутрішні й зовнішні таблиці стилів.....	44
1.6.6. Введення заголовного стилю (елемент STYLE).....	46
1.6.7. Види селекторів.....	47
1.7. Значення властивостей.....	49
1.7.1. Властивості шрифтів.....	51
1.7.2. Властивості тексту.....	52
1.7.3. Властивості кольорів і тла.....	54
1.7.4. Властивості блоку.....	55
1.7.5. Властивості списків.....	57
Питання для самоконтролю.....	57

РОЗДІЛ 2.

МОВА PHP.....	
2.1. Загальні поняття та опис PHP.....	60
2.1.1. Ідентифікатори.....	64
2.1.2. Типи змінних PHP.....	65
2.1.3. Приведення типів.....	66
2.1.4. Константи.....	67
2.1.5. Область дії змінних.....	67
2.1.6. Знаки операцій. Арифметичні операції. Математичні функції...	68
2.1.7. Рядкові операції.....	70
2.1.8. Префіксий і суфіксий інкремент і декремент.....	72
2.1.9. Логічні операції.....	73
2.1.10. Порозрядні операції.....	76
2.2. Найпростіші приклади вбудовування PHP в HTML.....	78
2.3. Використання операцій.....	81
2.4. Пріоритети і асоціативність: обчислення виразів.....	84
2.5. Функції для роботи зі змінними.....	86
2.6. Перевірка коректності даних.....	86
2.6.1 Перевірка допустимості даних.....	88
2.6.2 Видалення HTML - тегів і зворотних слешів.....	89
2.6.3 Повторна інтерпретація змінних.....	89
Питання для самоконтролю.....	90
Задачі для розв'язування.....	90
РОЗДІЛ 3	
КЕРУЮЧІ СТРУКТУРИ.....	91
3.1. Умовний оператор.....	91
3.2. Блоки коду.....	93
3.3. Оператори else.....	94
3.4. Оператори elseif.....	95
3.5. Оператор switch.....	96

3.6. Ітерація: повторення дій.....	101
3.7. Цикли.....	101
3.7.1. Цикли for.....	102
3.7.2. Цикли do while.....	103
Питання для самоконтролю.....	104
Задачі для розв'язування.....	104
РОЗДІЛ 4	
МАСИВИ.....	
4.1. Чисельно індексовані масиви. Ініціалізація чисельно індексованих масивів.....	106
4.2. Доступ до елементів масиву.....	108
4.3. Використання циклів для доступу до елементів масиву.....	108
4.4. Визначення IP – адреси відвідувача.....	109
4.5. Асоціативні масиви.....	110
4.5.1. Ініціалізація асоціативного масиву. Доступ до елементів асоціативного масиву.....	110
4.6. Організація циклів з використанням each() і list().....	111
4.7. Цикл foreach.....	113
4.8. Багатовимірні масиви.....	113
4.9. Сортування масивів.....	114
4.10. Використання функцій asort() і ksort() для сортування асоціативних масивів.....	115
4.11. Пошук елемента в масиві.....	116
4.12. Сортування багатовимірних масивів.....	117
4.13. Визначені користувачем функції сортування.....	118
Питання для самоконтролю.....	120
Задачі для розв'язування.....	120
РОЗДІЛ 5	
ВИКОРИСТАННЯ ФУНКЦІЙ У PHP.....	
	122

5.1. Базова структура функції.....	122
5.2. Найменування функцій.....	124
5.3. Виклик функцій.....	125
5.4. Звернення до невизначеної функції.....	127
5.5. Регістр і імена функцій.....	127
5.6. Параметри.....	128
5.7. Область дії.....	131
5.8. Повернення значень із функцій.....	139
5.9. Блоки коду.....	142
5.10. Час життя змінної.....	143
5.11. Що таке рекурсія?.....	144
5.12. Функції з рядковими змінними.....	147
5.13. Форматування рядків.....	149
5.14. Використання функцій explode(), implode() і join().....	150
5.15. Використання функції strtok().....	152
5.16. Використання функції substr().....	154
5.17. Порівняння рядків.....	155
5.18. Упорядкування рядків: функції strcmp(), strcasecmp() і strnatcmp().....	159
5.19. Перевірка довжини рядка за допомогою функції strlen().....	160
5.20. Пошук рядків у рядках: функції strstr(), strchr(), strrchr(), stristr().....	157
5.21. Визначення позиції підрядка: функції strpos(), strrpos().....	162
Питання для самоконтролю.....	164
Задачі для розв'язування.....	165
РОЗДІЛ 6	
РЕГУЛЯРНІ ВИРАЗИ.....	166
6.1. Базовий синтаксис і створення регулярних виражень.....	166
6.2. Груповий символ.....	167
6.3. Кваліфікатори.....	168
6.4. Границі.....	169
6.5. Підвирази.....	169

6.6. Класи символів.....	169
6.7. Функції для роботи з регулярними виразами.....	171
Питання для самоконтролю.....	178
РОЗДІЛ 7	
РОБОТА З ФАЙЛАМИ ТА КАТАЛОГАМИ.....	179
7.1 Запис даних у файл та зчитування файлу.....	179
7.1.1. Відкриття файлу.....	179
7.1.2. Використання функції fopen() для відкриття файлу.....	180
7.1.3. Формати файлів.....	182
7.1.4. Зчитування з файлу.....	185
7.1.5. Порядкове зчитування: fgets(), fgetss() і fgetsv().....	187
7.1.6. Зчитування всього файлу: readfile(), fpassthru(), file().....	188
7.1.7. Зчитування символу fgetc().....	191
7.1.8. Зчитування рядків довільної довжини: fread().....	192
7.1.9. Перевірка існування файлу: file_exists().....	192
7.1.10. Копіювання, переіменування та видалення файлу.....	193
7.1.12. Блокування файлів.....	194
7.1.13. Простий лічильник відвідувачів.....	195
7.1.14. Гостьова книга.....	200
7.1.15. Динамічне формування сторінки.....	
7.2. Робота з каталогами.....	214
7.3. Методи PUT и POST.....	220
7.3.1. Більш раціональний спосіб обробки: системи керування базами даних.....	222
Питання для самоконтролю.....	224
Задачі для розв'язування.....	224
РОЗДІЛ 8	
СЕСІЇ І COOKIES В PHP.....	225
8.1. Призначення Сесії й cookies.....	225
8.2. Відкриття сесії.....	225

8.3. Реєстрація змінної сесії.....	226
8.4. Закриття сесії.....	227
8.5. Використання cookies.....	228
8.6. Установка строку придатності cookies.....	229
8.7. Видалення cookies.....	230
8.8. Проблеми безпеки, пов'язані з cookies.....	230
Питання для самоконтролю.....	231
Задачі для розв'язування.....	231
РОЗДІЛ 9	
РОБОТА ІЗ ГРАФІКОЮ. БІБЛІОТЕКА GD.....	232
9.1. Робота з графічними функціями.....	232
9.2. Побудова гістограми.....	232
9.3. Робота з шаблонами.....	234
9.4. Створення графічного лічильника відвідувань.....	235
Питання для самоконтролю.....	239
Задачі для розв'язування.....	239
РОЗДІЛ 10	
РОБОТА З СЕРВЕРОМ БАЗ ДАНИХ MYSQL.....	240
10.1. Архітектура Web-баз даних.....	240
10.2. Мова SQL. Загальні відомості.....	241
10.3. Створення таблиць баз даних.....	243
10.4. Робота з базою даних MySQL. Створення бази даних Бібліотека	245
10.5. Аутентифікація за допомогою PHP й MySQL.....	250
10.6. Зберігання паролів.....	252
10.7. Опитування з використанням MySQL та побудова гістограми....	256
10.8. Голосування з використанням бази даних.....	262
10.9. Система перевірки знань.....	265
10.10. Створення керованого сайту - підключення до Бази Даних	
Питання для самоконтролю.....	272

Задачі для розв'язування.....	272
РОЗДІЛ 11	
ОГЛЯД МЕРЕЖНИХ ФУНКЦІЙ PHP.....	273
11.1. Функції для роботи з DNS.....	273
11.2. Змінні, що використовуються в оточенні інтерфейсу CGI.....	274
11.3. Одержання документа по протоколу HTTP.....	275
11.5. Создание Whois- сервера.....	277
11.6. Основи завантаження файлів на сервер.....	278
11.7. Інші функції.....	281
Питання для самоконтролю.....	281
РОЗДІЛ 12	
ПУБЛІКАЦІЯ САЙТУ НА СЕРВЕРІ.....	283
12.1. Хостінг.....	283
12.2. Реєстрація на сервері.....	285
12.3. Розміщення сайту за допомогою програми FAR.....	287
12.4. Реєстрація сайту у пошукових системах.....	288
12.5. Оплата послуг в Інтернет.....	290
12.6. Реклама в Інтернет.....	295
Питання для самоконтролю.....	297
Предметний покажчик	299
Бібліографічний опис	300